

Kõrgem Kunstikool Pallas

Maaliosakond

Maaliseeria “Mina leian”

Lõputöö

Renate Ermel

Juhendaja: Sirje Petersen

Tartu

2022

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. LÕPUTÖÖ TEEMANI JÕUDMINE	4
2. LÕPUTÖÖ PEALKIRI	5
3. LUULETAMINE	6
3.1. Luuletamise protsess	6
3.2. Luuletused lõputööks	7
4. KAVANDAMINE	8
5. MAALIMINE	9
6. MAALIDE TEOSTAMINE	11
6.1. Maal 1	12
6.2. Maal 2	13
6.3. Maal 3	14
6.4. Maal 4	15
6.5. Maal 5	16
7. TUNTUD AUTORID	17
7.1. William Blake	17
7.2. Federico Garcia Lorca	19
7.3. Gibran Khalil Gibran	20
8. KAASTUDENGITEST LUULETAJAD	21
8.1. Joel Vedru	21
8.2. Jonna Kubu	23
KOKKUVÕTE	24
SUMMARY	25
KASUTATUD KIRJANDUS	26
LISAD	27

SISSEJUHATUS

On öeldud, et üks pilt on väärt rohkem kui tuhat sõna, kuid on tõsi ka see, et on asju mida on võimatu sõnadesse panna ning mõnes kohas on konkreetne sõnakasutus ilmtingimata vajalik. Seda mitte ainult bürokraatias ja kokkulepetes vaid ka igapäevaelus.

Igal väljendusviisil on aeg, mil just see on ainuõige lahendus.

Olen täheldanud, et see mida ma mõtlen, ütlen ja kirjutan on kõik erinevad. Isegi sõprade vaheline suhtlus erineb kirja ja kõnelemise võrdlusel. Nii erineb maalimine vägagi luuletustest. Selle lõputöö raames üritan üksteisele lähemale viia oma luule- ja maaliloomingut. Neist kahest valisin just luule juhtivaks, mille poole pürgida, muutes oma teoseid õhulistemaks, kihulistemaks ja tundlikumateks.

Lõputöö kirjalikus osas on esile tõstetud kolm tuntud ja kaks alustavat luuletajat, kes samuti tegelesid või tegelevad kunstiga. Tuntud meistritest valisin William Blake'i, Federico Garcia Lorca ja Kahlil Gibrani.

1. LÕPUTÖÖ TEEMANI JÕUDMINE

Lõputööd alustades olin üpriski mures, sest valitud teema aina muutus. Esialgu tahtsin maalida müütilisi olendeid omaenda kodukoha taustaga. Mütoloogia on mind alati paelunud ning selle lisamine oma lõputöösse tundus loogilise lahendusena. Olemasolevatest müütidest kasvas välja soov luua ja kujutada enda välja mõeldud mütoloogilisi olendeid, kes võiksid elada minu aias. Olendite loomisel uurisin palju eesti legendide ja metsavaimude kohta, kellest Põhjakonn on kindel lemmik. Meenutasin oma kogemusi ja armastust konnade vastu. Seekord olin kindel, et pean just konnasid maalima ja alustasin kavandite loomisega. Otsisin internetist maailmas eksisteerivaid erinevaid huvitavaid konnaliike ja kujutasin neid muinasjutuliste ning lihtsate stseenidena õlimaalides. Olin valinud, mida kujutada, aga suures osas jäi puudu põhjusest miks. Minu ideel puudus sisu, see oli lihtsalt miski, mida kujutada, mis iseenesest poleks probleem kui tegemist ei oleks lõputööga. Üheks ideeks oli luua luuleraamat, mille illustratsioonid oleksid need samad konnamaalid. Varasem kogemus sellel alal aitas seda ideed kinnistada ja saatsin juhendajale oma luuletusi. Järgmisel kohtumisel sai otsustatud, et jäävad luuletused ning kõik ülejäänud jääb välja.

Olen oma luuletuste osas alati kahtlev olnud, sest see on olnud kuidagi teisene teema, kuigi luulel on minu elus tihti suurem kaal kui maalikunstil, mida praegu õpin. Luuletamine on otseses mõttes minu elu tagavaraplaan. Gümnaasiumis loodud luuleraamat ja praktiline töö olid esimesed armastusavaldused ühele suurele osale minust. Sellest ajast hakkasin neid lisama igale poole, kui oli kuhugi mingit teksti vaja, siis tegin selle luule vormis.

2. LÕPUTÖÖ PEALKIRI

Lõputöö pealkiri on vaste minu gümnaasiumis kirjutatud ning illustreeritud luuleraamatule “Meie Otsime”. Raamatu sisu rajanes erinevate olendite eneseotsingulistele seiklustele ja juhtumistele. Tundsin, et ohutum oleks kirjutada luuletusi kellegi teise vaatepunktist kui enda omast, siis saaksin olla õelam, kurvem, ahnem. Vajasin seina, mille taha varjuda, vabandust ja suuremat vabadust, mis poleks piiratud vaid minu enda kogemustega. See, mida ma kirjutasin oli tõde, sest need kellest ma kirjutasin päriselt elasid seda läbi, isegi kui seda vaid minu peas. See oli piisav põhjendus, et ma ei tunneks süüd kujutluse eest, sest see oli nende tõde. Nemad kogesid, võitlesid ja elasid minu eest ning mina kirjutasin, mida nad tegid. Selle vasteks tahtsin luua seeria “Mina leian”, mis oleks tulenev minust ja minu vaatest mitte neist. Mina leidsin selle mida nad minu eest otsisid. Seda võib nimetada ka võitluseks võita tagasi kontroll oma fantaasia üle, mille olen vabatahtlikult siiani neile loovutanud.

3. LUULETAMINE

Olen tihti täheldanud, et muutudes närviliseks tükin kiiresti ja palju rääkima, aru saamata kas vestluskaaslane aru saab, mida ma talle öelda tahan. Tema ilmete ja vastuste järgi kordan uuesti ja uuesti erinevaid väljendeid kasutades lootes, et see temani jõuab. See on osa, mille ma luuletustest välja löikan või läbin selle protsessi lihtsalt oma peas ning seda lugejale ei näita. Konkreetne, kompaktne ja igale sõnale kaalu omistades saan mitme ülelugemise käigus eemaldada kõik ebavajaliku. Miniatuurne maailm, mis on ülesse ehitatud vaid mõne lausega ning on kogu muust eraldatud. Ta ei pea olema mitte millegagi seotud ning kõik kehtivad reeglid on autori poolt otsustatud.

3.1. Luuletamise protsess

Olen luuletamisega jõudnud kaugemale, sest panustan sellele tihti rohkem aega kui maalimisele. Me mõtleme kogu aeg ning luuletamine on tihti mõtete liigutamine ja selle kandmine paberile, et seda ei unustaks. Maalimine nõuab ettevalmistust, ülesseadmist ning vahendeid, kui luuletamine vaid paberit ja pliiatsit kui sedagi, sest vahel trükin sõnad lihtsalt telefoni märkmetesse. Hiljem peale mõningat seedimist ja vaadates värske pilguga, teen parandusi ning veendun, kas sisu vastab minu soovitud sõnumile. Iga inimene võtab luuletusest ise, mis talle sobib või vastab tema kogemusele siin elus, aga sellegipoolest üritan anda igale teosele omaenda eesmärgi täita, mis sõnumit ta edastab. Ei saa välistada, et võib juhtuda ka nii, et olen ainus, kes seda selle tähendusega loeb. Sama kehtib ka maalikunstis ükstahes kui konkreetset teose sõnum on selgitatud. Üks sõna kui ka pintslitõmme võib lõhkuda või päästa terve teose sisu.

Kõike ei pea alati välja kirjutama, just seda vahest peaks ka vältima, ruumi tuleb jätta ka lugeja kujutlusvõimele. Tühimikku, mida nad saavad täita oma vaatepildi ning kogemustega, muutes selle seotumaks nende endiga. Pannes nad vajadusel kaasa elama, ennast sisse kirjutama või midagi hoopis isikupärasemat.

Ma kirjutun üldiselt kolme tüüpi luulet, millest esimene on see, mida kirjutun teadlikult, teisena see, mis kirjutab iseennast ja kolmandana see, mille kirjutun läbi kellegi teise. Viimase puhul kasutan tavaliselt enda loodud karaktereid. Mõni asi kirjutab iseennast ja

selle ootamatus üllatab ka mind ennast, sest huvitav on pärast lugeda, kuhu sõnad on ennast ise viinud. Lõpptulemus võib olla midagi mida ma poleks ise mõelda osanud.

3.2. Luuletused lõputööks

Lõputöö jaoks valisin luuletusi oma viimasest luulepuhangust, mis toimus suve lõppedes. See oli aeg, mil aktiivselt suures mahus kõike kirjutasin. Vahel esineb neid ka väiksemate puhangutena, kui tunnen, et tardunud veri soontes hakkab jälle liikuma ning avan justkui uuesti silmad tuues mulle niipalju rõõmu, et kirjutan kõige kurvemaid luuletusi. Sellistele aegadele vahelduvad perioodid, kus ma vaevu midagi kirja panen. Septembris Tartu tudengipäevade raames aset leidnud luule esitamise ürituse "Sahtlist välja" raames olin samuti arvutisse trükkunud ja üle lihvinud oma teoseid ning oli mille vahel valida. Tunnistan, et valitud teosed said süngevõitu, kuid rõõm ongi liiga hinnaline, et luulele raisata, see on kohapeal kasutamiseks. Enamus kirjutisi panen kirja, et endast välja tuua seda, mida tunda ei taha. See ei tähenda, et ma üldse helgeid asju ei kirjuta, vastupidi vahel loon isegi oode. Sorteerimise käigus üritasin silmas pidada, kas käesolev oli kirjutatud minu või kellegi minu loodu vaatepunktist, et olla pealkirjale truu.

4. KAVANDAMINE

Valisin iga maali jaoks kaks luuletust, mida inspiratsiooniks kasutada. Üheks põhjuseks, miks valisin rohkem kui ühe oli soov vältida maalide muutumist illustratsioonideks. Tahtsin edasi anda luuletustest tulenevaid emotsioone ning meeleolusid nende pildilise kirjeldamise asemel. Võib tekkida natuke segadust, sest mõlemad luuletused on erinevatel teemadel, kuid edasi antav tunne mõlema puhul on sama. Vähemasti on see seda minu jaoks. Otsustasin kujutada maalidel ka inimfiguuri, sest tundsin natuke hirmu selle üle kas oskan luua veenva teose, mis annab soovitud ideed edasi vaid abstraktselt. Sobivaid poose otsisin esialgu internetist, kuid hiljem otsustasin kasutada fotosid iseendast. Lasin oma õel teha endast pilte, kui võtsin kehaväänavaid poose. Tahtsin jätta mulje kokkupakitud või moonutatud figuuridest täis ahastust, mis läheksid luuletustes esinevate emotsioonidega kokku, sest valitud teosed väljendasid enamasti negatiivseid kontseptsioone.

Katsetasin kollaažide tegemist kompositsioonide valimisel, kuid see enamasti ebaõnnestus ning liikusin neist kiiresti üle. Tegin ka katsetusi pastellide ning söega, kuid kõige meeldivam oli teha kavandeid A2 suurusele paberile kasutades akvarelltinti (Lisa 1.). Selle puhul sai kiiresti ning efektiivselt katta suuri pindu ning anda edasi fotodelt valitud poose.

5. MAALIMINE

Nagu olen eelnevalt välja toonud, siis minu maalimise protsess erineb täielikult minu luuletuste kirjutamisest. Impulsiivsed ja tihti läbi mõelmatud, annan maalidele tähenduse alles lõpetamisel. Nende puhul joonistan hariliku pliiatsiga märkmikusse kavandi, mis on tihti ühest kujundist lähtuv. Kõige sagedamalt kasutan tsentraalset või alla paremasse nurka paigutust. Taust ei oma endas suurt tähtsust ja langen sagedasti entusiastliku esialgse variandi ohvriks, mille kiiresti teostan ning hiljem mõtlen, et oleks saanud vahest paremini. Omaenda töödest võtsin inspiratsiooniks koolitööna valminud autoportree, kus kujutan ennast puuseenena (Foto1.). Mulle meeldis selle vaba vormi kasutus ja pintslilöögid. Figuurid lõputöös on samuti sellest teosest inspireeritud.

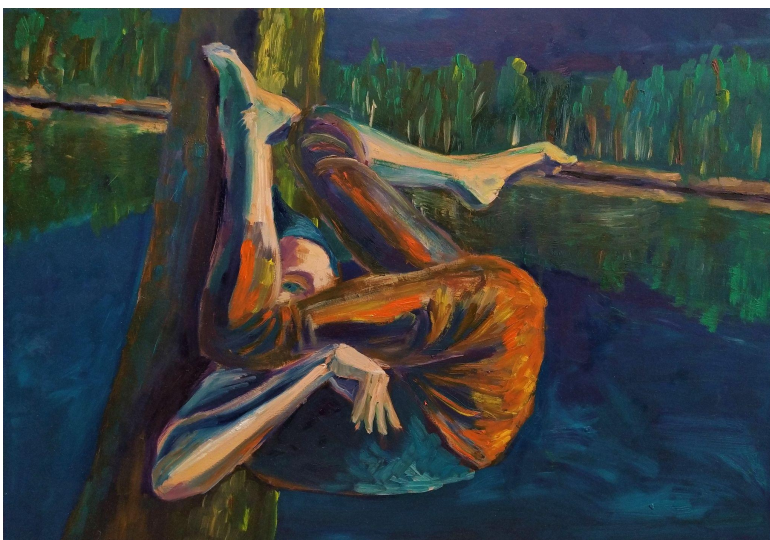

Foto 1. Puuseen, 2021

Kunstimaailmast võtsin inspiratsiooniks Ameerika maalikunstniku Cathy Hegmani tööd. Ta kujutab enamasti inimfiguure ja loomi liigendatud lihtsatel taustadel. Figuurid on tihti tausta sulanduvad ning ei kujuta ühtegi kindlat isikut (Foto 2.). Seda rõhutab ka tõsiasi, et inimestel tema maalides pole nägusid. (Hegman) Oma teostes tahtsin rakendada samamoodi identiteedituid figuure, kuigi modelliks on fotod minust, ei pea inimene maalil olema ilmtingimata mina.

Foto 2. Cathy Hegman, River Deep White Flag, 2020

6. MAALIDE TEOSTAMINE

Soovisin teostada viis õlimaali mõttega, et kui mõni neist tõesti ei õnnestu, siis saan keskenduda näiteks vaid neljale maalile. Sõnade ja emotsioonide tõlgendamine kujutatavalt võis äkki mõne luuletuse puhul jääda mulle kättesaamatuks. Sellegipoolest tundus viis tore võimalus katsetamiseks ning väljakutseks iseendale.

Valmistasin ette viis lõuendit, tõmmates krunditud kanga alusraamile. Maalisin töid vaheldumisi, kui esimene kuivas sain juba alustada järgmist. Teostamisel ma järge ei pidanud ning tujust ning kuivamise astmest olenevalt valisin, mida edasi teha. Tekkis olukordi, kus ühel maalil oli juba neli värvikihti kui mõnel teisel vaid üks. Maalimise käigus tegin vaheülevaatusi, kus tõstsin kõik tööd molbertitele ja vaatasin, kuidas nad üksteise kõrval töötasid ja kas tekib nendest visuaalne tervik (Foto3.).

Foto 3. Vaheülevaatus kolme maaliga

Kuigi ma ei tahtnud otseselt illustreerida oma luuletusi, võtsin ma siiski igast ühest kujundeid, mida teose põhisisuks kasutasin. Nende valiku üle otsustasin mõlema luuletuse ühiste joonte leidmise abil. Ma ei tahaks nende sisu otseselt lahata, sest see on koht kus teos räägib iseenda eest ja arvan, et see kaotaks osa teose võlust nagu ära seletatud nali.

6.1. Maal 1

Alustasin teose maalimist erksate värvidega nagu mururoheline ja roosa ning hakkasin seda järjest hallide toonidega katma. Lugesin uuesti luuletusi (Lisa 2.) ja nägin, kuidas teost luues hakkasid tekkima uued tähendused. Sakilised kujundid, mis vahel maalile tekkides hakkasid geode meenutama, kuigi nad lõpptulemuses oma kujus enam ei eksisteeri, oleksid alles jättes hakanud elama täiesti oma elu. Selliseid kohti esines tihti kõigi maalide puhul, kus nägin pikalt detailidega vaeva ning hiljem ühtlustasin selle suure pintsliga.

Oma varasemas loomingus pole ma eriti halli värvi kasutanud, meelsamini olen selle asendanud mõne erksa värviga nagu punane või oranž. Selle maali puhul segasin rohkem halle kui viimase mitme aasta jooksul kokku. Huvitav oli näha kui erinevad nad olid võrreldes paletil või maalil olles.

Foto 4. Maal 1, foto: Sille Rand

6.2. Maal 2

Erinevalt teiste maalidega valisin selle teose inspiratsiooniks vaid ühe luuletuse kahe asemel, sest ma ei leidnud oma kirjutiste seast sellele sobivat kaaslast (Lisa 3.). Kaalusin selle asendamist mõne muu luule paariga, kuid miski selles sobis kogu komplektiga liiga hästi, et see juhtuks. Sama lugu oli selle tugeva kollase pintsliõmbega keset maali, mis mulle nii meeldis, et see jäi alles teose lõpuni. Peaaegu kõik selle ümber muutus, kuid see jäi samaks.

Üritades figuuri muuta rohkem identiteedi vabamaks, maalisin selle nägu järjest lihtsamaks. Suureks takistuseks sai teose õhulisemaks muutmine, mis võttis enda alla suurema osa selle maali maalimise ajast. Tegin taustaga palju katsetusi, kasutades seal mitmeid erinevaid roosasid ning lillasid toone.

Foto 5. Maal 2, foto: Sille Rand

6.3. Maal 3

Kolmas maal on kõige figuuri keskseim, kuigi esimesel pilgul ei pruugi inimese poos maalil väga arusaadavalt paista. Keset põrandat ta hoiab mõlema käega kinni oma peast. Seda teost luues kuulsin palju erinevaid variante sellest, mis temast välja kasvab, olgu selleks leegid, veri, korallid või puukoor. Igat uut kihti lisades muutus see osa elavamaks, kasvatades endale reljeefset pinda. Tausta puhul kasutasin tihti spaatlit ja suuri ehituspoest ostetud pintsleid. (Lisa 4.)

Foto 6. Maal 3, foto: Sille Rand

6.4. Maal 4

Põhiliseks teemaks sai keskkonna võit üle isiksuse. Kui omaloomingu puhul seame reeglid ja tingimused ise, siis pärismaailmas me tihtipeale astume maailma, mis on juba keskkonna poolt välja töödeldud. Kohta, kus on juba töötav süsteem on hirmuäratav sattuda. Näiteks ülikooli astudes ootavad ees jälle uued õppejõud, teised tudengid ja uus õppesüsteem, kuigi see on gümnaasiumis juba kogetud hüpe peab alustama uuesti uut kohanemist.

Maalides piirasin oma värvivalikut, et ma ei kasutaks kõiki vikerkaarevärve, sest luuletused, mida selle inspiratsiooniks võtsin ei oma ka kõiki olemasolevaid emotsioone (Lisa 5.).

Foto 7. Maal 4, foto: Silje Rand

6.5. Maal 5

Selle maali puhul tahtsin keskenduda parema tuleviku lootusele. Mis paremat selleks kui valgus tunneli lõpus, seekord küll on selleks koobas oma murenenud seinte ning teravate stalaktiitidega. Kavandamise ajal oli tegemist rohkem tunneliga kui koopaga, kuid enne maalimist vaatasin uuesti pilte koobastest ning arvasin, et see sobiks luules oleva tundega palju paremini kokku (Lisa 6.). Viimane maal peale kõike seda kannatust ja kahtlemist võiks samuti olla lootustandev. Teoset maalisin ajaliselt võrreldes teistega kõige vähem ning see meeldis mulle juba peale esimest värvikihti, kuigi see erineb kavandist kõige rohkem. Mõni maal nagu ka luuletus loob iseennast nagu oli lugu selle teosega.

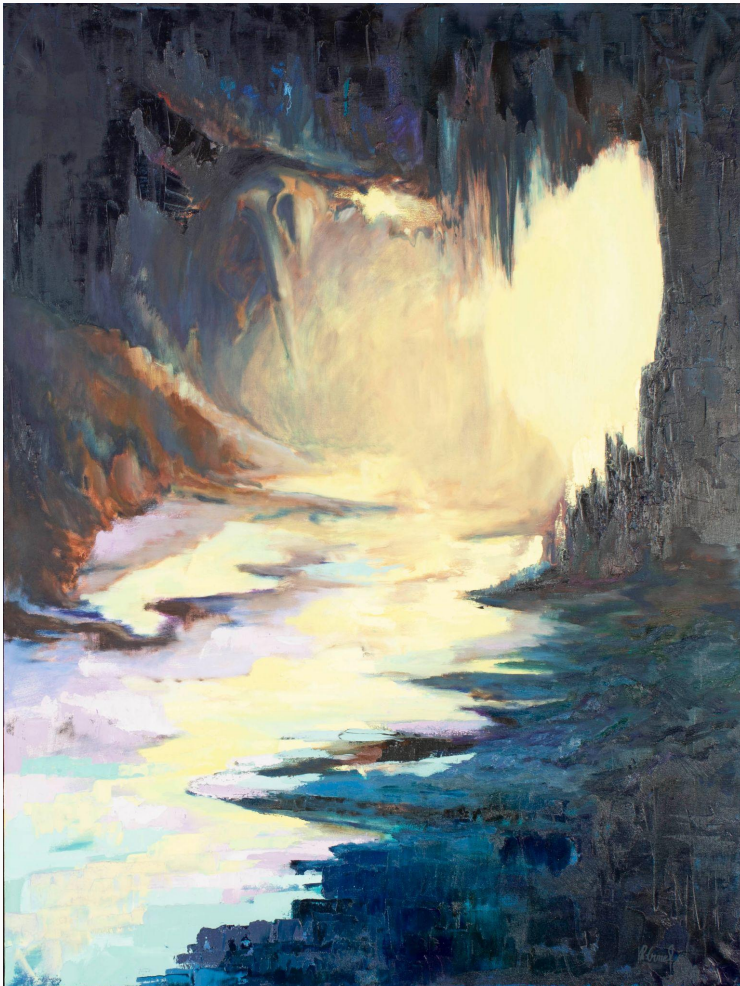

Foto 8. Maal 5, foto: Sille Rand

7. TUNTUD AUTORID

Tegeledes luuletamisega huvitun ka sellest, mida teised autorid kirjutavad. Luuletusi armastan lugeda paber kandjal, kuid vahel vaatan ringi ka internetiavarustes. Muidugi on tekkinud mul ka oma lemmikud, kelle loomingu juurde ma muudkui tagasi lähen. Selle lõputöö käigus vaatasin tagasi oma lemmik autoritele ja uurisin, millega erinevad luuletajad on veel tegelenud.

7.1. William Blake

William Blake on 1757 aastal sündinud Inglise graafik, luuletaja ja maalikunstnik (Blake, Bentley 2006:1) Varasemalt olin kokku puutunud tema loodud luuletusega “The Tyger” (Lisa 7.), mis hakkas mulle meeldima isegi rohkem peale Blake-i loominguga tutvumast. See on ka ühtlasi üks tema kuulsamaid luuletusi ning see esitab küsimuse selle kohta, milline on see jumal, kes lõi olendi nagu seda on tiiger ja kas see on see sama, kes lõi lamba. Varasemalt ongi ta kirjutanud luuletuse pealkirjaga “The Lamb”.

Blake sügavalt uskus Kristusesse, kui inimkujutlusvõime kehasse, kuid taunis institutsioonilist kirikut. Tema uskumused paistavad tugevalt välja läbi kogu tema loomingu. Selle alaliseks näiteks võib tuua teoses “Proverbs of Hell” esineva lause, milleks on järgmine: “As the catter piller chooses the fairest leaves to lay her eggs on, so the priest lays his curse on the fairest joys.” (Blake, Bentley 2006: 51). Selline kalduvus tema maalides mind ei sega, kuid luuletuste puhul on see vahel väsitav, lugedes liiga tihti jumala ülistusest.

Kuigi ta oli oma ametilt graafik, tegeles ta ka luuletamisega ning tegi temperamaale ja vesivärvi töid. Paljud tema teosed olid illustratsioonid tema või teiste luuletustele, kuid peale tema venna Roberti surma nägi Blake venda unes, kus ta paljastas talle kaua otsitud meetodi illustratsioonide ja teksti sidumiseks. Blake kirjutas ja joonistas hapet mitte läbilaskva vedelikuga vaskplaadile. Happega kaetud osad jäid kõrge reljeefina alles ning see võimaldas plaadiga trükkida kiiremini ja odavamalt kui tüpograafias ning tolle ajastu tavapärase graveerimise meetodiga. Kuigi see protsess oli väga töömahukas andis see kunstnikule domineeriva rolli. Ta kirjutas luuletused, lõi kujundused, tegi tindi, trükkis, tegi

värvid ja värvis vesivärvidega trükised, õmbles lehed kokku ja müüs raamatud. Suurim rõhk oli raamatu enda valmimisel müümise asemel. Paljud teosed ta isegi kinkis lihtsalt oma sõpradele. Kuigi Blake kaotas seda meetodit kasutades raha, keeldus ta mehaanilist printimist kasutamast, rõhudes teoste individuaalsusele. Seda põhimõtet toetades olid “Songs of Innocence” teose luuletused esialgu iga raamatu trükis erinevas ainulaadses järjekorras, alles hiljem hakkasid need olema kindlas järjekorras. Samuti muutusid illustratsioonid järjest värvilisemaks ning väljatöötatumaks ja trükise hind kasvas. Inimesed olid enamasti rohkem huvitatud raamatute illustratsioonidest kui tekstist endast (Foto 9.).

(Blake, Bentley 2006: xi-xxv)

Foto 9. William Blake, The Tyger, 1794

7.2. Federico Garcia Lorca

Hispaania autori Federico Garcia Lorca “Kaneelist torn valitud luuletused” algab tema kirjaga oma luuletuste juurde “Hispaania luule antoloogia” (1934) koostajale Gerardo Diegole ning mulle toob suurt rõõmu järgnev väljavõte sellest: “Aga mida on Luulest öelda minul? Mida on minul öelda neist pilvist, sest taevast? Vaadata, vaadata, vaadata neid, vaadata seda ja mitte midagi muud. Küllap mõistad, et luuletaja ei võigi Luulest öelda midagi. Jäägu see kriitikutele ja professoritele. Sest sina ega mina ega ükski poet ei tea, mis on Luule.”. (Lorca 1966: 7) Selles teoses on ka autori joonistusi, mis kujutavad endas inimesi ning esemeid ja seda joontena ilma mingite varjutusteta. Esmapilgul lapsikud, annavad need edasi lihtsaid ning mõtlemapanevaid kujutisi, mis aitavad kaasa luuletustele (Foto 10.). Lisaks luuletamisele tegeles ta veel muusika ja graafikaga ning ta oli nii näitekirjanik kui ka teatrijuht. (Stainton 2021)

Selle autoriga puutusin kokku kogemata, kui laenasin oma kursusekaaslaselt Joelilt eelmainitud teost, kui ta oli selle kooli kaasa võtnud. Varasemalt polnud ma temast ega tema loomingust midagi kuulnud.

Mul on kindlad žanrid, mis mulle meeldivad, näiteks eksistentsiaalsed või humoorikad teosed, sellegipoolest võib mõni inimene kirjutada ükskõik millest nii huvitavalt, et kõik eelnevad teema piirangud unustan ja hea teos ongi tihti ümber veenev (Lisa 8.). Nii juhtus ka selle autori loominguga tutvudes.

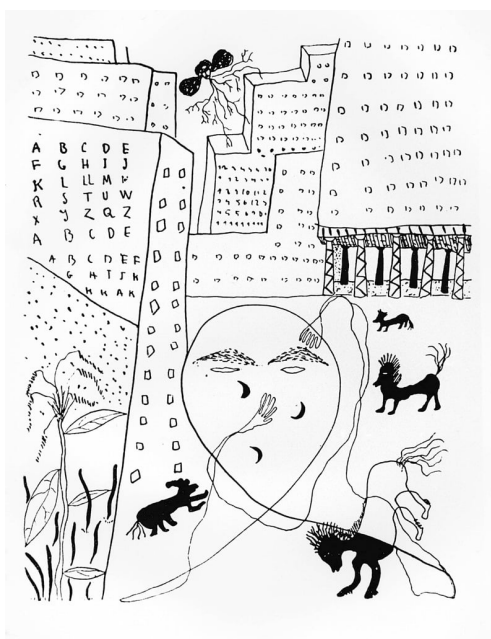

Foto 10. Federico Garcia Lorca, Self portrait

7.3. Gibran Khalil Gibran

Liibanoni päritoluga Ameerika kunstnik ja kirjanik Gibran Khalil Gibran on üks minu lemmikumaid luuletajaid ning enne lõputööga alustamist ma isegi ei teadnud, et ta kunstiga tegeles. Ja ta mitte ainult ei nokitsenud omaette vaid õppis aastast 1908 kuni 1910 kunsti Pariisis. Tema kõige populaarsem teos on “The Prophet”, mida on tõlgitud enam kui 20-sse keelde, kuid minu isiklik lemmik teos on “The Madman” ja sealt on pärit ka minu lemmik luuletus nimega “Defeat”. (Gibran 2007: vii) Praegusel ajal kasutatakse tema maale ja joonistusi illustratsioonidena tema luulekogumikkudes. (Foto 11.)

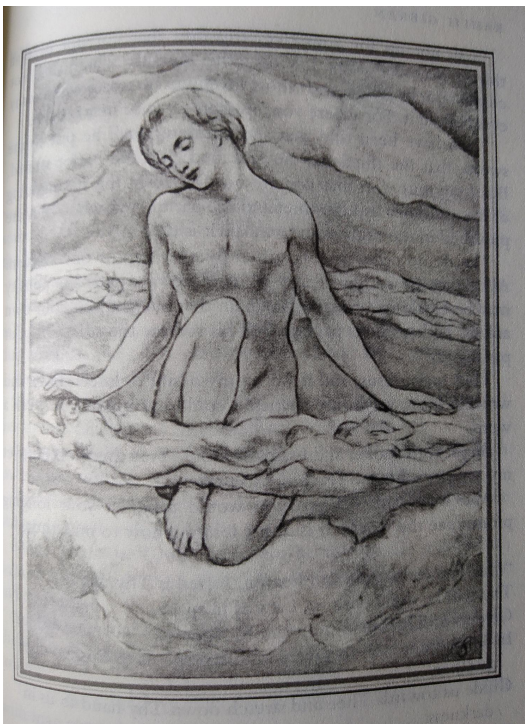

Foto 11. Gibran Khalil Gibran

8. KAASTUDENGITEST LUULETAJAD

Sirvin tihti raamatupoodides luuleraamatuid, vaatan nii raamatu enda disaini, illustratsioone ja muidugi ka luuletusi. Kui miski on tõesti nii huvitav, et seda poodi jätta ei saa ja olen rahaliselt võimeline seda endale soetama, siis uurin hiljem internetis ka selle autori kohta, kui seda raamatus kirjas pole. Huvitav on näha inimest loominguga, kes on see isik, kes on suuteline midagi sellist looma. Ühel sellisel korral sain teada, et raamatu autor oli väljaandmise aastal astunud ka Eesti Kunstiakadeemiasse õppima. Tundsin koheselt suuremat sidet tema loominguga, sest selle oli kirjutanud kaaslasest kunstitudeng, kuigi seda Tallinnas. See tekitas huvi, kas on selliseid inimesi ka Pallasel ning mida nad kunstist ja luuletamisest arvavad.

Seetõttu otsustasin kirjutada lisaks ajaloost võetud kuulsatele meistritele mujalt maailmast ka mõnest kaastudengist. Nende puhul saab otse küsida ja nad on ajaliselt ning olukorralt mulle lähemal. Selleks koostasid kaheksast punktist koosneva küsitluse, mille ma kokkulepitud isikutele saatsin (Lisa 10.). Valitud inimesed leidsin õnneks kiiresti, sest üks neist on samuti pärit maaliiosakonnast ning eelnevate vestluste käigus olin juba teada saanud, et nad luuletamisega tegelevad.

8.1. Joel Vedru

Esimeseks on minu enda kursusekaaslane Joel Vedru, kes on 45 aastane Tartu kunstnik, kirjanik, luuletaja, majahoidja ja koristaja. Ta alustas hobikorras neti kirjandusklubi KLOAAK kirjanduskriitikat kirjutades, kuigi ta tahtis olla kirjanik. Soovides midagi päriselt osata hakkas ta tegelema joonistamisega. Enda arvates pole ta seda veel saavutanud ning peab kunstitööks, ilusaks ning põhjalikuks mänguks. Seejuures kirjandust peab ta oma missiooniks, mis on tema olemus.

Tema peamine kujutamiseviis on pastapliiatsi joonistused, mis suuremas osas on erksavärvilised ja paberile tehtud (Foto 12.). Neid teeb ta ilma mõtlemata ning kavandeid tegemata. Kõige rohkem armastab ta joonistada inimesi, kuid kuna alati pole modelli võtta

teeb ta palju autoportreesid. Lisaks pole talle võõrad ka abstraktsed ja sürreaalsed kujutised ning vahest tuleb sekka ka mõni natüürmort või maastik. Oma teostes kasutab ta vahel ka sõnu või lauseid, mille ta julgelt oma kompositsiooni lisab. Ta on ka illustreerinud mõnda luuletust ja kirjandusteost. Kunsti puhul meeldib talle, et tulemust on kohe näha. Tihtipeale ta joonistab ilma mõtlemata ja kavandit tegemata lootes, et sellest tuleb midagi välja. Seda saab vaadata nagu luuletamist, sest see on samuti spontaanne ja emotsionaalne.

Kirjutab ta ka tihtipeale iseendast ning oma kriisidest. Selle puhul peab ta tähtsaks ausust ja vaprust, milleta luule lihtsalt ei toimi. (Lisa 11.) Ei tohi ennast millekski sundida, ega üle pingutada- see muudaks luule ebaloomulikuks või isegi tottraks, välja arvatud, kui see ongi eesmärgiks. (Vedru 2022)

Foto 12. Joel Vedru, Mälestus, 2021

8.2. Jonna Kubu

Pallase skulptuuriosakonnas õppiv Jonna Kubu aliasega Tõuk tegeleb lisaks luuletamisele veel skulptuuri, graafika, kirjanduse, muusika ja teatriga. Juba varakult pandi teda erinevatesse huviringidesse ning tema vanematel on samuti kunsti ja kirjandusega seotud taust. Sellegipoolest on ta mitme oma harrastatavaalani jõudnud täitsa kogemata, arvates, et juhuseid pole olemas.

Kubu looming on hiilimine fiktsiooni ja tõe vahel, kus ta kirjutab oma sisemistest rõõmudest ja valudest, kogetust ja ümbritsevast. Kirjutamist peab ta enda puhul loomulikuks protsessiks, mida ta seletada ei oska ja võrdleb seda hingamise, magamise ja söömisega. Sellega tegeleb ta tihtipeale öösiti, siis kui tal mõtete vaigistamise ja uinumise probleem on, kasutades seda võimalusena kirjutada endast kõik välja ning hiljem värske pilguga ta vaatab ja toimetab oma kirjutisi. Teda on suuresti mõjutanud Jan Kaus, kelle loomingus on ta leidnud sarnasusi omaenda tekstidega ning tema kõige silmapaistvaim looming ühendades luulet oma erialaga on 2021 aastal Galerii Pallases esitatud teos „Iga akna taga peitub inimene“ (Foto 13.). (Kubu 2022)

Foto 13. Jonna Kubu, Iga akna taga peitub inimene, 2021

KOKKUVÕTE

Luulest inspireeritud teoseid oli raskem luua kui arvasin, sest need hakkasid kippuma muutuma illustratsioonideks. Sellegipoolest leidsin igale teosele oma identiteedi, mis küll võib võõrduda nende esialgsetest luuletustest, kuid igal meediumil ongi oma käekiri ja arusaam.

Võttes aja põhjalikult läbi mõeldes oma teoste sisu, inspiratsiooni allika ja kihtides paigutuse on miski millest olen tihti läbi jooksnud, kuid lõputööd tehes nägin kui tähtsad need etapid tegelikult on. Leidsin, kui lõbus on suure pintsliga luua mitmekihilisi pindu, mis ilmtingimata ei pea miski kujutama. Selle käigus tekkis rohkem ruumi vaataja kujutlusvõimele, mis tõi neid lähemale minu luuletustele.

Otsides informatsiooni teistest luuletajatest, kes tegelesid enamaga kui vaid oma erialaga tutvusin mitme uudishimuliku ja edasipürgiva indiviidi loominguga, kellele ühest meediumist väheks jäi. Vahest keerulisem ongi jääda vaid ühe asja juurde ning seda lõpuni. Katsetamine on tähtis osa arengust ning see oli ilmne nende kõigi puhul.

SUMMARY

Painting series “ I Will Find”

My purpose was to create five paintings inspired by my own poetry and in that process to bring closer my poetry and painting processes. It was much more difficult to do so than I imagined, because they often started to look like illustrations. Nevertheless, I found a new identity for each work, which may be different from their original poems, but each medium has its own characteristics and understanding.

Taking the time to think through the content of my works, the source of inspiration and the layout of the layers is something I have often gone through too fast or completely avoided, but as I was doing this work I saw how important these stages really are. I found it fun to create multi-layered surfaces with a large brush, which don't necessarily have to depict anything. In the process, more space was created for the viewer's imagination, bringing the paintings closer to my poems.

In search for information of other poets who were engaged in more than just poetry, I became acquainted with the work of several curious and aspiring individuals who found a single medium to be too constraining. Maybe it's harder to stick to just one thing and to it til the end. Experimentation is an important part of development, and it was evident in all of them.

KASUTATUD KIRJANDUS

Blake, W., & Bentley, G. E. (2006). Selected Poems of William Blake Penguin Classics.

Cathy Hegman.(i.a) Cathy Hegman—30 Artworks, Bio & Shows on Artsy. Artsy. Kasutatud 27. 04. 2022 <https://www.artsy.net/artist/cathy-hegman>

Federico Garcia Lorca (1966) Kaneelist torn. Valitud luuletused. Eesti Raamat. Tallinn.

Foto 2: Cathy Hegman, River Deep White Flag (2020) Artsy. (Kasutatud 27. 04. 2022) <https://www.artsy.net/artwork/cathy-hegman-river-deep-white-flag>

Foto 9: William Blake, The Tyger. (Kasutatud 20. 05. 2022) <https://i0.wp.com/interestingliterature.com/wp-content/uploads/2017/03/william-blake-the-tyger-painting.jpg?ssl=1>

Foto 10: Federico Garcia Lorca, Self portrait. (Kasutatud 20. 05. 2022) [https://www.meisterdrucke.uk/fine-art-prints/Federico-Garcia-Lorca/911839/Self-portrait-of-poet-Federico-Garcia-Lorca-\(1898-1936\)-in-New-York,-30s.html](https://www.meisterdrucke.uk/fine-art-prints/Federico-Garcia-Lorca/911839/Self-portrait-of-poet-Federico-Garcia-Lorca-(1898-1936)-in-New-York,-30s.html)

Gibran, K. (2007). The Collected Works of Kahlil Gibran. Everyman.

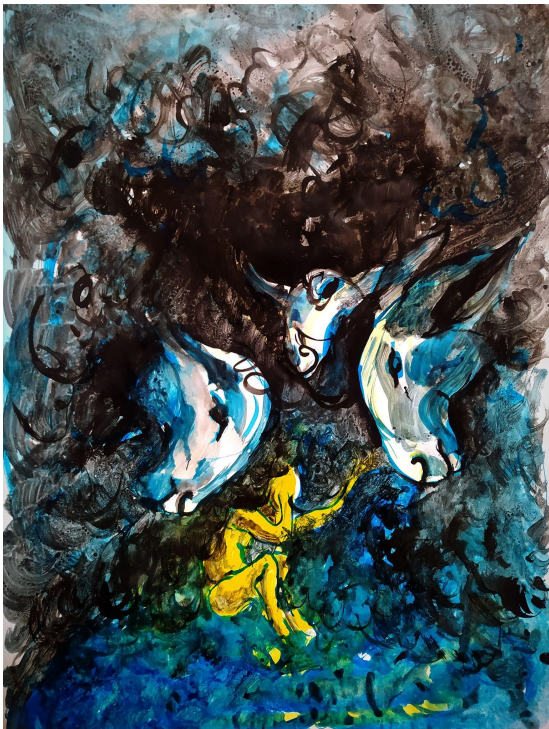
Kubu, Jonna. (2022). Küsitlus kunstnikust luuletaja kohta. Renate Ermel. [Internetiküsitlus]

Stainton, L. A. “ Federico García Lorca”. Encyclopedia Britannica, 01. 06. 2021 (Kasutatud 20. 05. 2022) <https://www.britannica.com/biography/Federico-Garcia-Lorca>

Vedru, Joel. (2022). Küsitlus kunstnikust luuletaja kohta. Renate Ermel. [Internetiküsitlus]

LISAD

LISA 1

Maal 4 kavand

Maal 1 kavand

Maal 3 kavand

Maal 2 kavand

Maal 1

1.1

Koha võtab sisse uus algus,
sest eelmine on lahkumas.

Ta juhatame eeskirjade järgi
ja anname üle.

Reeglipärase jahedusega
vaatame seda millest oleme ilma jäämas.

Nii jäänukite vabadus
sõltub moonutustest,
mis mulle midagi ei ütle.

1.2

Minu karikas
tühjaks on jooksnud.

Selline olematus
valgustab mu näotust
ja ma ei tunne ennast enam ära.

Nagu nendel korduvatel kordadel
see maailm on jälle minuta.

Maal 2

Mul pole vaja öelda kes olen,
sest tunnen, et seda ma pole.
Valetaks,
kui tunnistan tõde.
Pilgake mind kui tahate,
sest nii madalale
kui mina olen teie pilgud, sõnad
iial ei küündi.
Tundke nüüd meeleheidet
ja seda minu rõõmuks.
Tõstke mind endani
ja veelgi kõrgemale.
Muutke minu sõnad tõeks,
et kurbusest
ja enesehaletsusest saaks kuld.

Maal 3

3.1

Kord reetsin iseennast,
murdusin mõtete väljal.
Sellest sündis kahetsus,
mis varjutas kõik põhjused
ja põles minusse,
kui järjekordne soov muutuda.

Kahtlused oma valikute õigsustest
järjest mind kõrvetasid
kuniks kord nägin,
et minust järgi jäänud vaid tuhk.
Tõstes kätt
see oli tuulega kadumas.
Iga liigutus kalliks maksmata mul läks,
nüüd seisan liikumatult.

3.2

Kasutu ja aeglane,
mõtetu ja vaimuvaene.
Augud silmalaugudesse hõõrutud said
solvangutest, mis teenimata.
Sellised me enam pole,
sest sõnadest kasvasime välja.
Seda andeks ei antud
ja nende pilk minu peale hangus.
Seda arvestamata
oma arvamuse unustasin
kaasa võtta olevikku,
ta nüüd mulle järgi lohiseb.
Kardan,
et mind tirib ta
ükspäev kaasa kahetsusse.

Maal 4

4.1

Ma valisin olla keegi muu
ja siis sa astusid minu kohale.
Kuid sellegipoolest ei pääsenud
sa minu uskumustest,
mis seal seisid juba.

4.2

Minu enesestmõistetav rõõm
lõppes otsa.
See päike kustus,
kui vari minust üle vajus.
Ajatu tundus see tühjus,
mis mind vajamata elas.
Temani sirutasin käed
ja nahast läbi kraapis õud.

Maal 5

5.1

Sisse on kasvanud ebakindlus
ja praguneb see kindlus.
Parasiidina ta halvab
kui oma õiglust valvab.

Kui aluseid kriipis,
siis tema
olemus deformeerus muutustest.

Ennast ta välja rebib,
et elada oma elu.
Nii oksad närbuvad
ja tema mõtted kärbuivad.

5.2

Isegi kui mind aheldati
nalja viluks,
harjusin elama
piiratud mõttes.

See mädandas mu tiivad,
mis sellest et
varemgi lennata pole osanud.

Olen kopitus ja muld,
vettinud idealist.
Kuid peale seda
kasvasin suuremaks.

The Tyger [Revised version]

Tyger Tyger burning bright
In the forests of the night,
What immortal hand & eye
Dare frame thy fearful symmetry?

Burnt in distant deeps or skies
The cruel fire of thine eyes?
Could heart descend or wings aspire?
What the hand dare seize the fire

And what shoulder & what art
Could twist the sinews of thy heart
And when thy heart began to beat
What dread hand & what dread feet?

When the stars threw down their spears
And watered heaven with their tears,
Did he smile his work to see?
Did he who made the Lamb make thee?

Tyger Tyger burning bright
In the forests of the night,
What immortal hand & eye
Dare frame thy fearful symmetry?

(Blake ja Bentley 2006: 98)

Kassiida tumedaist tuvidest

Need on kaks tumedat tuvi,
kes käivad loorberipuul.
Üks oli päike
ja teine kuu.
Ma küsisin: “Kaimukesed,
kuhu maetakse mu luud?”
“Minu sappa,” vastas päike.
“Minu kõrri,” vastas kuu.
Mis nägin, kui ringi käisin,
vöö küljes maa aeg ja ruum:
nägin kahte lumest kotkast
ja alasti neiut, ei muud!
Üks oli teine
ja neiu oli tühi tuul.
Ma küsisin: “Kotkakesed,
kuhu maetakse mu luud?”
“Minu sappa,” vastas päike.
“Minu kõrri,” vastas kuu.

Nägin kaht alasti tuvi
ma käimas loorberipuul.
Üks oli teine
ja kaks olid tühi tuul.

(Lorca 1966: 125)

DEFEAT

DEFEAT, MY DEFEAT, my solitude and my aloofness;
 You are dearer to me than a thousand triumphs,
 And sweeter to my heart than all world-glory.

Defeat, my Defeat, my self-knowledge and my defiance,
 Through you I know that I am yet young and swift of foot
 And not to be trapped by withering laurels.
 And in you I have found aloneness
 And the joy of being shunned and scorned.

Defeat, my Defeat, my shining sword and shield,
 In your eyes I have read
 That to be enthroned is to be enslaved,
 And to be understood is to be levelled down,
 And to be grasped is but to reach one's fulness
 And like a ripe fruit to fall and be consumed.

Defeat, my Defeat my bold companion,
 You shall hear my songs and cries and my silences,
 And none but you shall speak to me of the beating of wings,
 And urging of seas,
 And mountains that burn in the night,
 And you alone shall climb my steep and rocky soul.

Defeat, my Defeat, my deathless courage,
 You and I shall laugh together with the storm,
 And together we shall dig graves for all that die in us,
 And we shall stand in the sun with a will,
 And we shall be dangerous.

(Gibran 2007: 32)

Küsitlus kunstnikust luuletaja kohta

1. Kes te olete, kust te pärit olete ning millega te tegelete?
2. Kuidas te jõudsite oma eriala ning luuletamiseni? Mis ajendab teid sellega tegelema?
3. Kummal on teie elus suurem roll kas kujutaval kunstil või luulel? Mida te peate selle põhjuseks?
4. Kes on teid inspireerinud? Kas teil on lemmikautoreid?
5. Millest te kirjutate ja mida te kujutate?
6. Kas olete kombineerinud omavahel kujutavat kunsti ning luuletamist? Kui jah, siis kuidas ning mis eesmärgil.
7. Kirjeldage ühe oma teose loomise protsessi.
8. Kas oleksite nõus tooma näiteks ühe oma teose? (nii kujutavast kui ka luuletusest, mis ei pea olema omavahel seotud)

Mälestus

Jäägu siis nii

Ma olen natuke hull

Aga mis sellest

Helisev jõud minus teeb määramatusi

Jõgedel seilavad luigid

Kui minu hinged

Mis ma olen elanud tuulde

Ja rohi karjub huulde

Et Sa elad